

Nr 262.

Af herr **Åkerman**, i anledning af *Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om föreningar m. m.*

Till Riksdagens behandling föreligga nu ovanligt många och viktiga frågor. Det behöfver blott erinras om arbetsaftalslagarna, tulltaxeförslaget, skattereformen, lönerregleringarna för prästerskapet och tullstaten samt den väntade lagen om sjukkassor, för att enhvar skall finna att Riksdagens arbete måste blifva afsevärdt förlängdt öfver den vanliga tiden, om alla dessa förslag skola vinna den grundliga behandling, som deras stora betydelse nödvändiggör.

Men utom de redan nämnda frågorna har Riksdagen att pröfva ytterligare en mängd ärenden af mycket stor räckvidd.

Främst bland dessa torde stå två kungliga propositioner med förslag dels till lag om aktiebolag och dels till lag om föreningar. Det förra af dessa lagförslag, däri framlägges en ny lag om aktiebolag, är af en så genomgripande betydelse för affärslifvet och dessutom så vidlyftigt, att det med skäl kan ifrågasättas, om Riksdagen verkligen skall vara beredd att nu antaga nämnda förslag, helst åtskilliga anmärkningar mot detsamma redan framkommit och flera kunna väntas. Det andra af de två sist nämnda lagförslagen, nämligen förslaget om lag till föreningar, innebär en omarbetning af den redan gällande lagen om ekonomiska föreningar af den 28 juni 1895 till närmare öfverensstämmelse med den tilltänkta nya aktiebolagslagen samt vill dessutom införa en fullständigt ny lagstiftning om s. k. ideella föreningar. Då nu detta förslag till föreningslag, på sätt blifvit antydt, står i intimt samband med den föreslagna aktiebolagslagen, måste, om den senare faller, äfven föreningslagen förkastas. Men äfven om aktiebolagslagen skulle blifva

af Riksdagen antagen, bör dock enligt min åsikt Kungl. Maj:ts förslag om lag för föreningar afslås af Riksdagen. Och anhåller jag att i denna motion få framställa yrkande härom med angifvande i största korthet af några bland skälen för detta mitt yrkande.

I lagförslaget om föreningar har man, enligt hvad här ofvan redan blifvit berördt, i en gemensam lag sammanfört bestämmelser om de ekonomiska föreningarna (konsumtions-, produktions-, bostadsföreningar m. fl.) samt de ideella föreningarna, d. v. s. föreningar, som fullfölja ett religiöst, välgörande, politiskt, socialt eller annat sådant icke ekonomiskt syfte. Redan vid en flyktig granskning af förslaget finner man, att detta sammanförande i en gemensam lag af föreningar med så vidt skilda syften varit ett mycket olyckligt grepp. Särskildt de ideella föreningarna måste blifva lidande på denna anordning. Medan sålunda ett år 1903 aflämnadt kommittéförslag angående ideella föreningar omfattar 51 paragrafer — redan detta ett afsevärdt tal — räknar det nu framlagda kungliga förslaget icke mindre än 112 paragrafer, hvaraf flera af så invecklad beskaffenhet, att äfven en jurist måste nedlägga ett ofantligt arbete för att kunna förstå alla dessa detaljerade bestämmelser och ej råka vilse i denna sannskyldiga laglabyrinth. Och hur det under sådana förhållanden skall gå för menige man, som i det dagliga lifvet tidt och ofta måste söka vägledning i en sådan lag, är lätt att föreställa sig. Om mot förmodan förslaget skulle blifva upphöjdt till lag, kommer, såvidt jag förstår, allmänheten att blifva urstånd-satt att ordna ens den allra obetydligaste föreningsangelägenhet utan biträde af jurist, som satt sig grundligt in i hithörande frågor.

Men detta sammanförande i en gemensam lag af så vidt skilda föreningstyper som — för att nu blott nämna några exempel — konsumtionsföreningarna, fackförbunden, religiösa samfund och »småfåglarnas vänner» — medför äfven andra olägenheter af ännu mera allvarlig art. Innebörden af de bestämmelser, hvilka äro erforderliga för det ena eller det andra slaget af föreningar, erbjuder ju väsentliga olikheter. Före-nämnda kommitté, som utarbetade förslag till lag om ideella föreningar, förutsatte också, att en gemensam lagstiftning för ekonomiska och ideella föreningar skulle möta svårigheter. »De ekonomiska föreningarna», yttrade kommittén i sitt betänkande, »med en verksamhet, hvilken mer eller mindre har karaktären af yrkesmässig affärsverksamhet, beröra ofta ekonomiska intressen af den betydighet, att det för såväl allmän-hetens som föreningsmedlemmarnas tryggande varit behöfligt att jämförelsevis fullständigt och ingripande i lag ordna dylika förenings-rättsliga ställning. Hvad däremot angår ideella föreningar, kunna visser-

ligen äfven dessa innehafva egendom af ansenligt värde och inträda i förhållanden, där betydliga ekonomiska intressen stå på spel, men föreningarnas verksamhet bedrifves dock i allmänhet efter andra grundsatser än de rent affärsmässiga, och föreningsmedlemmarnas syftemål gå ut på annat än direkt förvärf af ekonomiska fördelar. Sistnämnda föreningar torde därför utan våda kunna erkännas såsom rättssubjekt med bibehållande af en vidsträcktare själfbestämmanderätt rörande sin organisation och sin ställning i öfrigt än som blifvit de ekonomiska föreningarna tillerkänd».

Nu har ock genom sammanförande i en gemensam lag af stadganden rörande såväl ekonomiska som ideella föreningar inträffat hvad som var att vänta, nämligen att en mängd egentligen blott för de ekonomiska föreningarna afsedda bestämmelser fått, som man säger, »slinka med» äfven för de ideella föreningarna. Men detta måste bli ödesdigert för dessa senare, då deras verksamhet sålunda kommer att på många sätt alldeles onödigtvis hämmas och generas. Förslaget bryter i många fall mot former, som alla dessa till syfte, verksamhet och omfattning vidt skilda föreningar under flera årtionden tillägnat sig och som vunnit häfd inom föreningsvärlden. Man måste vidare besinna, att med den storartade utveckling föreningsväsendet erhållit, komma dessa lagbestämmelser, hvilka ovillkorligen blifva en onödig och skadlig tvångströja för föreningarna, att direkt beröra ett oerhördt stort antal medborgare.

En lösning af denna ömtåliga fråga om de ideella föreningarnas rättsliga reglering kan enligt min åsikt vinnas endast på den väg, att desamma behandlas i en särskild lag och icke under några förhållanden sammankopplas med de ekonomiska föreningarna. Det är ju tydligt, att bestämmelserna för de ideella föreningarna under sådana förhållanden bli lättare att öfverskåda och tillägna sig och att åt lagstiftningen kan gifvas just den form, som passar för dessa ideella föreningar, en form, som måste vara betydligt friare och lämna en vidare ram för dessa mångskiftande föreningar. Enligt min åsikt skulle en lösning af frågan lämpligen kunna ske genom att bygga på 1903 års kommittébetänkande med aktgifvande å vissa sedan dess gjorda erfarenheter. Sålunda måste man taga bestämdt sikte på att en betydelsefull fråga, själfva kardinalpunkten i detta ämne, hvilken vid tiden för kommittébetänkandets framläggande ansågs tvistig, nämligen spörsmålet om en oregistrerad ideell förenings rättskapacitet, numera är klargjord. Det har nämligen genom bland annat högsta domstolens yrkande, fogadt vid det nu till Riksdagen hänskjutna lagförslaget, vunnits full visshet därom, att en

ideell förening, som antagit stadgar af en viss fullständighet, är att betrakta som juridisk person med full rättskapacitet. Det förnämsta mål, som man genom en lagstiftning om registrering af de ideella föreningarna ville vinna, nämligen beredande af rättskapacitet åt dylika föreningar, är således redan nu utan lagstiftningens hjälp uppnådt. Detta hindrar dock icke, att en lagstiftning om dessa föreningar kan vara behöflig, bland annat för att åt de föreningar, som vilja skaffa sig officiellt intyg om att deras organisation tagit nog fasta former för att gifva dem rättskapacitet, bereda möjlighet därtill genom registrering. Men lagen bör noga undvika alla bestämmelser, som leda till registreringstvång för de ideella föreningarna, då ett sådant tvång är alldeles obehöfligt, sedan, på sätt nämnts, visshet vunnits därom att föreningarna redan nu utan registrering äro juridiska personer, och för öfrigt skulle ingripa störande i föreningslivet för att icke tala om den oerhörda ökning i registreringsmyndigheternas arbete, som en registrering af alla dessa tusentals ideella föreningar skulle medföra. En förstärkning af arbetskrafterna hos Konungens befallningshafvande skulle otvifvelaktigt därigenom blifva nödvändig. Men vår ekonomiska situation inbjuder just icke till skapande af nya tjänstebefattningar. För att visa huru jag för min ringa del tänker mig en möjlig lösning af denna fråga, tillåter jag mig härmed framlägga ett enligt förenämnda grunder af mig uppgjort lagförslag, hvartill en förebild finnes i det lagförslag, som år 1903 framlades af ofvannämnda kommitté, af hvilken jag var medlem. Kommittéförslaget med vissa däri inom justitiedepartementet vidtagna ändringar återfinnes å sid. 50—62 i den kungliga propositionen nr 83 (*Bil. A.*).

Den viktigaste principiella skillnaden mellan det nu af mig framlagda förslaget och justitiedepartementets förslag torde utan vidare förklaring än här ofvan lämnats framgå af en jämförelse mellan 2 § i de respektive förslagen.

Den i 1 § vidtagna ändringen afser att låta gränserna för de ideella och de ekonomiska föreningarnas särskilda områden fullt ansluta sig till hvarandra och har föranledts af ett inom högsta domstolen gjordt uttalande.

Öfriga i justitiedepartementets förslag (*Bil. A.*) gjorda ändringar torde icke tarfva någon utförligare motivering. För öfrigt medger icke den korta motionstiden något sådant. Innebörden af ändringarna framträder vid en jämförelse mellan de respektive paragraferna.

§§ 3, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 32, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 43, 45, 47, 49 och 51 i *Bil. A.*

återfinnas oförändrade i mitt förslag, dock att, till följd af uteslutning af 30 § i *Bil. A.*, samtliga §§ i mitt förslag från och med den 30:de hafva ett lägre nummer i motsvarande paragrafer i *Bil. A.*

Mot de öfriga vid kungl. propositionen fogade förslag till smärre lagändringar, hvilka äfven genom antagande af det af mig framlagda förslaget till lag om ideella föreningar blifva nödvändiga, har jag ingen annan erinran att göra, än att ordet »registrerad» å sid. 41 i det kungliga förslaget till ändrad lydelse af förordningen den 4 mars 1862 bör utgå.

Med stöd af hvad jag här ofvan anfört, får jag yrka:

1:o att Kungl. Maj:ts i proposition nr 83 framlagda förslag till lag om föreningar icke måtte af Riksdagen bifallas; och

2:o att Riksdagen ville antaga följande

L a g

om registrerade ideella föreningar.

1 §.

Förening, som fullföljer ett religiöst, välgörande, politiskt, socialt, vetenskapligt, konstnärligt eller sällskapligt syfte eller afser vårdande af yrkesangelägenheter eller eljest har annat ändamål än att genom ekonomisk verksamhet främja medlemmarnas ekonomiska intressen, må, där stadgar blifvit antagna och styrelse utsedd, kunna, i enlighet med hvad i denna lag sägs, varda registrerad såsom ideell förening.

Ej må den omständigheten, att förenings medlemmar, uteslutande eller till en del, utgöras af bolag, föreningar, kommuner eller andra samfälligheter, vara hinder mot föreningens registrering.

2 §.

Registrerad förening kan förvärfva rättigheter och ikläda sig skyldigheter samt inför domstol eller annan myndighet söka, kära och svara.

Huruvida oregistrerad förening äger rättsförmåga, hvarom nu är sagdt, må pröfvas, när fråga därom blifvit i laga ordning väckt.

3 §.

Ansökning om förenings registrering skall göras af styrelsens ordförande.

Sådan ansökning skall innehålla uppgift å styrelseledamöternas fullständiga namn äfvensom om deras nationalitet och hemvist samt vara åtföljd af:

1) två med ordförandens egenhändiga, bevittnade namnunderskrift till riktigheten styrkta exemplar af föreningens stadgar;

2) protokoll vid sammanträde med föreningens medlemmar, utvisande, att styrelse blifvit utsedd och stadgarna antagna, samt, där särskild stadfästelse är för stadgarnas giltighet förutsatt, bevis, att sådan stadfästelse meddelats.

4 §.

Föreningens stadgar skola angifva:

- 1) föreningens benämning;
- 2) föreningens ändamål;
- 3) den ort, där föreningens styrelse skall hafva sitt säte;
- 4) villkoren för inträde i föreningen;
- 5) de regelbundna afgifterna till föreningen, där sådana skola förekomma, och huruvida uttaxering å medlemmarna skall vara medgifven;
- 6) huru styrelsen skall sammansättas och grunderna för dess beslutförhet;
- 7) huru revision af styrelsens förvaltning skall ske;
- 8) tiden för räkenskapsafslutning;
- 9) huru ofta ordinarie sammanträde skall hållas;
- 10) huruvida och under hvilka villkor medlemmar må påfordra extra sammanträde;
- 11) huru kallelse till sammanträde skall ske och andra meddelanden bringas till medlemmarnas kännedom;
- 12) huru i händelse af föreningens upplösning med behållna tillgångar skall förfaras.

Ej må i stadgarna intagas bestämmelse, att medlemmarna personligen ansvara för föreningens förbindelser.

5 §.

Förenings benämning skall vara så affattad, att föreningen däri-genom tydligt skiljer sig från andra kända föreningar.

6 §.

Medlem af förening äger att när som helst efter skriftlig anmälan hos styrelsen eller dess ordförande utträda ur föreningen.

Ej må medlem uteslutas ur föreningen annorledes än stadgarna angifva.

7 §.

Medlem, som utträder eller uteslutes ur förening, är ändock skyldig att betala därförinnan beslutad eller i stadgarna till beloppet bestämd afgift för löpande året. Innehålla stadgarna härutinnan lindrigare bestämmelser, lände det till efter rättelse.

8 §.

Är ej annat i stadgarna bestämdt, gälle:

att enhvar af föreningens medlemmar äger att å sammanträde deltaga i handhafvandet af föreningens angelägenheter;

att hvarje medlem därvid äger en röst;

att medlem icke är berättigad att sin rösträtt å annan öfverlåta;

att såsom föreningens beslut gäller den mening, för hvilken de flesta rösterna afgifvas;

att, vid lika röstetal, val afgöres genom lottning, men i andra frågor den mening gäller, som biträdes af ordföranden vid sammanträdet; och

att beslut om ändring af stadgarna eller om föreningens upplösning icke är giltigt, med mindre samtliga medlemmarna förenat sig därom, eller beslutet fattats å ordinarie sammanträde och minst tre fjärdedelar af de röstande biträdt detsamma.

Öfver beslut, som fattas å sammanträde, skall genom styrelsens försorg föras protokoll.

9 §.

Ej må någon deltaga i afgörande af sådan föreningens angelägenhet, hvari hans enskilda rätt är mot föreningens stridande; och må förty ledamot af styrelsen ej deltaga i beslut om ansvarsfrihet för förvaltningsåtgärd, för hvilken han är ansvarig, ej heller i val af revisor.

10 §.

Beslut om ändring af stadgarna skall registreras. Styrelsens ordförande skall härom ofördröjligen göra ansökning och därvid föga:

1) i två exemplar, med ordförandens egenhändiga, bevittnade namnunderskrift styrkta utdrag af protokoll, som i det ärende förts;

2) där särskild stadfästelse å ändringen är för dess giltighet förutsatt, bevis, att sådan stadfästelse meddelats.

11 §.

Styrelsen äge, när den finner lämpligt, kalla föreningens medlemmar till extra sammanträde.

12 §.

Underlåter styrelsen eller den eljest vederbör att i föreskrifven ordning kalla föreningens medlemmar till sammanträde, då sådant enligt stadgarna skall hållas, och bestämma ej stadgarna, huru i sådant fall skall förfaras, har magistrat eller kronofogde i orten att, på anmälan af föreningsmedlem, ofördröjligen utlysa sammanträde.

13 §.

Menar styrelsen eller ledamot däraf eller föreningsmedlem, att beslut, som fattats å sammanträde, icke i behörig ordning tillkommit eller eljest strider mot lag eller författning eller mot föreningens stadgar, äge därå tala genom stämning å föreningen inom två månader från beslutets dag. Försummas det, vare rätt till talan förlorad.

14 §.

Föreningen företrädes af styrelsen, som kan bestå af en eller flera personer. Består styrelsen af endast en person, har han att fullgöra hvad enligt denna lag åligger styrelsens ordförande.

Ledamot af styrelsen skall vara i Sverige bosatt svensk undersåte, där ej Konungen för viss förening medgifver undantag.

Där ej i stadgarna blifvit annorlunda bestämdt, må styrelseledamot,

ändå att den tid, för hvilken han blifvit vald, ej gått till ända, kunna genom beslut å sammanträde från uppdraget skiljas.

Ändring i styrelsens sammansättning skall af styrelsens ordförande ofördröjligen anmälas för registrering.

15 §.

Angående styrelseledamots befogenhet att för föreningen mottaga stämning är stadgadt i rättegångsbalken; och skall hvad i sådant afseende gäller äga tillämpning, jämväl då annat offentlig myndighets bud skall delgifvas föreningen.

Vill styrelsen eller ledamot däraf klandra beslut, som fattats å sammanträde, eller eljest kära till föreningen, delgifve stämningen föreningens revisor eller, där flere revisorer äro utsedda, någon af dem, och åligge den, som erhållit del af stämningen, att ofördröjligen kalla föreningens medlemmar till sammanträde för val af ombud att i den tvist föra föreningens talan.

16 §.

Fullmakt eller afhandling, som för förening skriftligen utfärdas, skall undertecknas å dess vägnar och med utsättande af dess benämning samt med tillägg af orden »ideell förening»; och skola de, som sålunda ingå afhandlingen, jämväl underskrifva sina namn.

Är fullmakt eller afhandling, som för föreningen utfärdas, ej behörigen underskrifven å dess vägnar, svare de, som handlingen underskrifvit, en för alla och alla för en såsom för egen skuld, för hvad på grund af fullmakten eller genom afhandlingen slutits.

17 §.

Styrelsen må ej utan särskildt, af föreningen erhållet bemyndigande afyttra eller med in-teckning för gäld belasta föreningens fasta egendom.

Annan inskränkning i styrelsens befogenhet att företräda föreningen vare utan verkan mot ehvar, som ej visas hafva om den inskränkning ägt kännedom.

18 §.

Såsom styrelsens beslut gälle, där ej annorlunda är i stadgarna bestämdt, den mening, om hvilken vid sammanträde de flesta röstande

förenat sig, men vid lika röstetal den mening, som biträdes af ordföranden vid sammanträdet.

Ledamot af styrelsen äge ej deltaga i afgörande af fråga, hvori hans enskilda rätt är mot föreningens stridande.

19 §.

Styrelsen åligge att vid fullgörandet af sitt uppdrag ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter, som meddelas af föreningen och ej strida mot lag eller författning eller mot föreningens stadgar.

20 §.

Öfver förenings medlemmar skall genom styrelsens försorg hållas förteckning.

Utgöres förenings medlemmar af bolag, föreningar, kommuner eller andra samfälligheter, skall, såvidt ej annorlunda i stadgarna bestämts, förteckningen upptaga allenast de sålunda anslutna samfälligheterna.

21 §.

Styrelsens förvaltning och föreningens räkenskaper skola granskas af en eller flere revisorer. Öfver granskningen skall afgifvas utlåtande.

Revisor må, ändå att den tid, för hvilken han blifvit vald, ej gått till ända, kunna genom beslut å sammanträde skiljas från uppdraget.

Hvad i 19 § är stadgadt om styrelse skall äga motsvarande tillämpning å revisorer.

22 §.

Revisor skall äga ständig tillgång till föreningens alla böcker, räkenskaper och andra handlingar; och må af honom begärd upplysning angående förvaltningen ej af styrelsen förvägras.

Revisorerna äge kalla föreningens medlemmar till extra sammanträde, när de finna omständigheterna det påfordra.

23 §.

Revisorernas utlåtande skall framläggas å sammanträde. Fråga om beviljande af ansvarsfrihet för styrelsen för den tid, utlåtandet omfattar, må kunna uppskjutas till afgörande vid nytt sammanträde.

Varder talan å förvaltningen under den tid, utlåtandet omfattar, ej anställd inom ett år, från det utlåtandet å sammanträde framlades, vare så ansedt, som om ansvarsfrihet blifvit beviljad.

Utän hinder däraf att ansvarsfrihet beviljats, äge föreningen att inom två år, från det utlåtandet å sammanträde framlades, i afseende å förvaltningen anställa talan mot styrelseledamot, som visas hafva vid redogörelse för förvaltningen mot bättre vetande meddelat oriktig uppgift, där denna kan antagas hafva inverkat å beslutet om ansvarsfrihet.

24 §.

Hafva revisorer i sitt utlåtande mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift eller uppsåtligen underlåtit att göra anmärkning mot dylik uppgift, som styrelsen vid redogörelse för förvaltningen meddelat, eller vid fullgörandet af sitt uppdrag visat grof vårdslöshet, vare de, som låtit sådant komma sig till last, föreningen ansvariga för all däraf uppkommande skada, en för alla och alla för en. Ej må dock talan härom anställas, sedan två år förflutit, från det revisorerernas utlåtande framlades å sammanträde.

25 §.

Afträdes förenings egendom till konkurs, som börjar inom två år, från det revisorerernas utlåtande framlades å sammanträde, äge konkursboet att anställa klander å förvaltningen för den tid, utlåtandet afser, ändå att ansvarsfrihet blifvit styrelsen beviljad, äfvensom att mot revisorererna föra sådan talan, som i 24 § sägs.

Talan enligt denna § skall anhängiggöras inom en månad från inställedagen eller, där tiden för talans anställande af föreningen, efter ty ofvan är sagdt, då ännu ej gått till ända, inom utgången af den tid. Försummas det, vare rätt till talan förlorad.

26 §.

Finnes förenings verksamhet vara brottslig eller uppenbart osedlig, äge rätten, på ansökning af ombud, som justitiekanslern eller Konungens befallningshafvande förordnar att sådan talan utföra, förklara föreningen skyldig att träda i likvidation; och förordne rätten i sådant fall en eller flere likvidatorer att verkställa likvidationen.

27 §.

Saknar förening till registret anmäld, behörig styrelse, äge för-
eningsmedlem eller borgenär hos rätten eller domaren göra ansökning
om föreningens upplösning. Kungörelse härom med uppgift om tiden,
när ansökningen kommer att af rätten pröfvas, skall af rätten eller
domaren utfärdas och minst tre månader före nämnda tid införas i all-
männa tidningarna samt i ortstidning. Rätten eller domaren äge ock,
där så äskas, förordna en eller flere gode män att emellertid såsom
likvidatorer företräda föreningen. Styrkes på utsatta tiden, att anmärkta
förhållandet fortfar, förklare rätten föreningen upplöst och förordne en
eller flere likvidatorer att verkställa dess likvidation.

28 §.

Om rättens beslut, hvarigenom föreningen förklarats skyldig träda
i likvidation, så ock om förordnande af likvidatorer enligt 26 eller 27 §,
skall underrättelse ofördröjligen genom rättens eller domarens försorg
afsändas för registrering.

29 §.

Afträdes föreningens egendom till konkurs, skall underrättelse om
den offentliga stämningen samtidigt med kungörelsen därom genom
rättens eller domarens försorg afsändas för registrering.

Under konkursen företrädes föreningen såsom konkursgäldenär af
styrelsen eller, där föreningen vid konkursens början trädte i likvidation,
af likvidatorerna; dock må ny styrelse eller nya likvidatorer kunna
under konkursens fortgång i behörig ordning utses.

30 §.

Upplöses förening af annan anledning än i 26 eller 27 § sägs,
skall likvidation verkställas af styrelsens ledamöter såsom likvidatorer,
där ej, till följd af stadgarnas bestämmelse eller föreningens beslut, en
eller flere särskilda likvidatorer utses. Uppdraget att vara likvidator
anses gälla, intill dess likvidationen blifvit afslutad, men må när som
helst kunna af föreningen återkallas.

Likvidatorerna skola ofördröjligen för registrering anmäla upplösning, hvarom i denna § sägs, med uppgift å dem, som äga verkställa likvidationen. Afgår likvidator eller utses ny sådan, skall ock därom anmälan för registrering ofördröjligen göras.

31 §.

Likvidatorerna åligge att ofördröjligen söka årsstämming å föreningens okända borgenärer samt att förteckna dess tillgångar och skulder.

32 §.

Om likvidatorers befogenhet att företräda förening och deras skyldigheter gälle i tillämpliga delar, hvad angående styrelse är stadgadt.

33 §.

Under likvidation skall fullmakt eller afhandling, som för förening skriftligen utfärdas, underskrifvas på sätt i 16 § 1 mom. sägs med tillägg af orden »i likvidation».

Hvad i 16 § 2 mom. finnes föreskrifvet skall äga motsvarande tillämpning under föreningens likvidation.

34 §.

Föreskrift, som jämlikt 4 § 12) meddelats om användningen af förenings tillgångar, må ej gå i verkställighet, innan den i årsstämningen utsatta dag är förbi och all veterlig gäld blifvit betald.

Då likvidationen afslutats, skola likvidatorerna ofördröjligen göra anmälan därom för registrering.

35 §.

Åtnöjes medlem ej med skifte af föreningens tillgångar eller med åtgärd, som under likvidationen vidtagits, skall han anhängiggöra sin talan hos domstol inom ett år från den dag, likvidationen afslutades. Försummas det, hafve han förlorat sin talan.

36 §.

Förening vare uti de mål, för hvilka ej annorlunda genom lag stadgas, lydande under allmän underrätt i den ort, där styrelsen enligt stadgarna har sitt säte.

Innehålla stadgarna föreskrift, att tvister mellan föreningen och styrelsen eller ledamot däraf eller föreningsmedlem skola hänskjutas till afgörande af en eller flere skiljemän, äge den föreskrift samma verkan, som skiljeaftal tillkommer, och gälle om påkallande af föreskriftens tillämpning hvad om stämning i denna lag finnes stadgadt.

37 §.

Öfverträda styrelseledamöter, likvidatorer eller föreningsmedlemmar denna lag eller föreningens stadgar, svare de för all däraf uppkommande skada, en för alla och alla för en.

38 §.

Hos Konungens befallningshafvande skall föras föreningsregister för inskrifning af de uppgifter, hvilka enligt denna lag skola för registrering anmälas.

39 §.

Anmälan till registret skall göras skriftligen hos Konungens befallningshafvande i det län, inom hvilket styrelsen skall hafva sitt säte.

Anmälningsskrifter med därtill hörande handlingar skola, särskildt för hvarje förening, förvaras såsom bilagor till registret.

40 §.

Har den anmälande icke iakttagit de föreskrifter, som finnas för hvarje särskildt fall stadgade, eller pröfvas förenings stadgar eller beslut, som för registrering anmäles, icke hafva i föreskrifven ordning tillkommit eller ej stå i öfverensstämmelse med föreskrifterna i denna lag,

eller åsyfta brottslig eller uppenbart osedlig verksamhet, skall registrering vägras.

Vägras registrering, skall Konungens befallningshafvande ofördröjligen hålla sökanden till handa eller, om han uppgifvit postadress, till honom med allmänna posten öfversända skriftlig underrättelse om beslutet med skälen därför.

Har registrering af förening vägrats på den grund, att det i stadgarna angifna föremålet för föreningens verksamhet är brottsligt eller uppenbart osedligt, äge sökanden, där han är missnöjd med beslutet, att å landet senast vid det lagtima ting, som infaller näst efter sextio dagar från beslutets dag, och i stad inom sextio dagar från samma dag, genom ansökning hos rätten i den ort, där föreningens styrelse enligt stadgarna skall hafva sitt säte, påkalla pröfning, huruvida hinder, som nu är sagdt, möter mot föreningens registrering. Sådan ansökning skall af rätten eller domaren delgifvas Konungens befallningshafvande, som förordnar ombud att i målet föra det allmännas talan. Finner rätten hinder, som ofvan sägs, ej möta mot föreningens registrering, skall sedan beslutet härom vunnit laga kraft, Konungens befallningshafvande, om i öfrigt hinder ej möter, på anmälan af föreningens styrelse bevilja registrering.

Är sökanden missnöjd med annat Konungens befallningshafvandes beslut, hvarigenom registrering vägrats, äge sökanden att, vid talans förlust, innan klockan tolf å sextionde dagen från beslutets dag däröfver anföra besvär hos Konungen.

41 §.

Beviljas förenings registrering, låte Konungens befallningshafvande i registret införa:

- 1) föreningens benämning;
- 2) föreningens ändamål;
- 3) den ort, där styrelsen har sitt säte;
- 4) styrelseledamöternas fullständiga namn och hemvist;
- 5) hvilken eller hvilka bland styrelseledamöterna äro berättigade att underteckna de skriftliga afhandlingar, som för föreningen ingås.

Det ena exemplaret af stadgarna skall, försedt med bevis om registreringen, till sökanden återställas.

42 §.

Anmäles ändring i förhållande, hvarom inskrifning i registret skett, skall den, om registrering beviljas, anmärkas i registret.

Registreras ändring i förenings stadgar, skall ena exemplaret af det protokoll, som innehåller beslutet om ändringen, till sökanden återställas, försedt med bevis om registreringen.

Sker ändring i föreningens benämning, skall ny fullständig inskrifning i registret göras.

Besluter förening, att styrelsens säte skall flyttas från ett län till annat, har Konungens befallningshafvande, sedan beslutet härom registrerats, att afföra föreningen ur sitt register och, för föreningens registrering i det senare länet, till Konungens befallningshafvande därstädes öfversända utdrag af registret med dithörande bilagor.

43 §.

Närmare föreskrifter om registrets förande meddelas af Konungen.

44 §.

Menar någon, att en i registret verkställd inskrifning länder honom till förfång, må talan om registreringens upphäfvande föras vid rådstufvurätten i den stad, där Konungens befallningshafvande har sitt säte.

45 §.

Har genom laga kraft ägande dom blifvit förklaradt, att en i registret gjord inskrifning ej bort ske, eller att något förhållande, hvarom inskrifning skett, ändrats eller upphört, skall, på begäran af någondera parten, anteckning därom göras i registret.

Varder, sedan i registret gjorts anteckning om förenings konkurs eller jämlikt 26 eller 27 § beslutad likvidation, af öfverrätt förklaradt, att offentlig stämning ej bort utfärdas eller att likvidation ej skolat ske, skall anteckningen, på därom gjord ansökning, ur registret afföras.

---

46 §.

Den, som i anmälan till registrering mot bättre vetande meddelar oriktig uppgift, straffes med böter från och med tjugufem till och med ett tusen kronor, där ej å förseelsen straff är utsatt i allmänna strafflagen.

47 §.

Åsidosättes föreskrift, som är meddelad i 10 §, i 14 § 4 mom., 30 § 2 mom. eller 34 § 2 mom., straffes den försumlige med böter från och med fem till och med tre hundra kronor.

48 §.

Böter, som enligt denna lag ådömas, tillfalla kronan. Saknas tillgång till fulla gäldandet af böterna, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

---

49 §.

Hvad i denna lag är föreskrifvet skall ej äga tillämpning å

1) af främmande kristna eller mosaiska trosbekännare bildade församlingar, som äga rätt till offentlig religionsöfning;

2) nationsföreningar eller med dem likställda föreningar vid rikets universitet eller högskolor eller sammanslutningar af sådana föreningar;

3) föreningar, hvilkas stadgar blifvit af Konungen stadfästade, innan denna lag träder i kraft.

Denna lag skall ej heller äga tillämpning å förening, som genom idkande af handel eller annan verksamhet, hvarmed följer skyldighet att föra handelsböcker, vill vinna annat ändamål än främjande af medlemmarnas ekonomiska intressen, utan skall om dylik förening gälla hvad som innehålles i lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet den 28 juni 1895.

Ej heller göres genom denna lag ändring i hvad om föreningar för visst ändamål eljest är i lag eller författning särskildt stadgadt.

Därest förening, som äger bestånd, då denna lag träder i kraft, och håller sina stadgar hemliga, vill utan iakttagande af föreskrifterna i denna lag vinna offentligt erkännande om förmåga att förvärfva rättigheter och ikläda sig skyldigheter samt inför domstol och annan myndighet söka, kära och svara, göre därom ansökning hos Konungen.

50 §.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1911 och äga tillämpning jämväl å då bestående föreningar; dock skola rättigheter och skyldigheter, som dessförinnan uppkommit, bedömas efter äldre lag.

Stockholm den 31 mars 1910.

A. Åkerman.

Nr 263.

Af herr **Pettersson** i Södertälje, *i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag och föreningar m. m.*

Genom Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 83 till denna Riksdag med förslag till lag angående föreningar har ett betydelsefullt steg tagits till befriande af de ekonomiska föreningarna från åtskilliga hinder, som lagstiftningen för närvarande uppställer för dessa föreningars gagnande verksamhet. Det kan emellertid ifrågasättas, om icke den af Kungl. Maj:t sålunda föreslagna frigörelsen i några afseenden skulle kunna utan våda göras mera omfattande.

I 3 § af lagförslaget uppställles såsom villkor för att ekonomisk förening, som idkar handel eller annan verksamhet, hvarmed följer skyldighet att föra handelsböcker, må få försälja till andra än medlemmar i föreningen att sådan försäljning sker allenast mot kontant betalning. Från denna regel medgifves dock undantag för förening, som hufvudsakligen afsätter alster af medlemmarnes eller föreningens verksamhet (så kallad produktionsförening). Mot nu nämnda regel torde principiellt ej någon befogad invändning kunna framställas. Men af praktiska skäl vore det säkerligen lämpligt att utsträcka undantaget till